

Socialdepartementet
c/o Regeringskansliet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om Hårdare regler för nya nikotinprodukter SOU 2021:22

Er beteckning: Dnr. S2021/02982

Länstyrelsen i Norrbottens län yttrar sig över betänkande av utredningen om översyn av vissa frågor på tobaksområdet Hårdare regler för nya nikotinprodukter (SOU 2021:22).

Sammanfattning

Länstyrelsen i Norrbottens län ställer sig positiv till utredningens förslag att reglera tobaksfria nikotinprodukter men har följande synpunkter:

För försäljning av *tobaksprodukter* finns det krav på tillståndsplikt. Bruket av tobaksfria nikotinprodukter och de hälsorisker som dessa medför kan jämföras med tobaksvaror. Tillståndsplikt skulle bland annat medföra att de försäljare som inte uppfyller lämplighetskraven för att inneha tillstånd för tobaksförsäljning, inte heller får sälja nikotinprodukter. Länstyrelsen i Norrbottens län finner det därför lämpligt att tillståndsplikt även bör gälla för tobaksfria nikotinprodukter. Vidare anser Länstyrelsen i Norrbottens län att regleringen av tobaksfria nikotinprodukter istället för en separat lagstiftning bör införlivas i Lag om tobak och liknande produkter.

För att myndigheterna ska kunna bedriva en effektiv tillsyn och verka brottsförebyggande bör det införas sekretessbrytande bestämmelser så att myndigheter kan dela viktig information gällande försäljningsställen och de personer som har ett betydande inflytande i verksamheten på ett bra och smidigt sätt.

Länstyrelsen föreslår även att man bör införa ett förvaringsförbud så att produkter som inte får säljas i en lokal, inte heller får förvaras i lokalen. Detta skulle underlätta att komma åt illegal handel av nikotinprodukter.

Slutligen anser Länstyrelsen att myndigheternas tillsynsroll och befogenheter behöver förtydligas för att kunna bedriva en effektiv tillsyn.

8.12 Anmälan om försäljning

Utredningen föreslår att försäljning av nikotinprodukter ska förenas med anmälningsplikt.

För att få sälja tobaksvaror ska näringsidkaren ansöka om tillstånd hos kommunen som gör en noggrann utredning av näringsidkarens lämplighet och vandel. Länsstyrelsen anser att aktörer som inte bedöms vara lämpade att sälja tobaksvaror bör inte heller anses vara lämpliga att sälja tobaksfria nikotinprodukter.

Enligt utredningen ökar försäljningen av nikotinfria tobaksprodukter samt att tobaksfria nikotinprodukter i likhet med andra produkter på tobaksområdet har beroendeframkallande och belönande egenskaper vilket innebär att dessa produkter medför risker både på individ- och på folkhälsonivå.

Vidare är det sannolikt att det i de allra flesta fall är samma verksamhetsutövare som redan har ett försäljningstillstånd för tobak som kommer att vilja sälja tobaksfria nikotinprodukter. Arbetsbördan för kommunerna skulle bli mindre om den som redan har ett tillstånd för tobaksvaror även får sälja tobaksfria nikotinprodukter. Tillståndsplikt ger tillsynsmyndigheterna möjlighet att pröva näringsidkarens lämplighet och vandel samt att kunna återkalla tillståndet om lämpligheten brister. Länsstyrelsen i Norrbottens län anser därför att tillståndskrav bör införas även gällande tobaksfria nikotinprodukter.

8:15, 8:16 Tillsyn och befogenheter

Av utredningen framgår att länsstyrelserna bör vara den myndighet som ska utöva tillsyn inom länet över de områden som kommunen eller Polismyndigheten ska utöva tillsyn över. Vidare anges att länsstyrelserna ska följa kommunernas verksamhet och bistå dem med information och råd samt främja samarbetet mellan olika tillsynsmyndigheter och tillsynsmyndigheter och andra.

Länsstyrelsens tolkning av begreppet "följa kommunernas verksamhet" är att det innebär att länsstyrelserna ska bedriva tillsyn över den kommunala tillsynsverksamheten och den eventuella tillståndsgivningen. Länsstyrelserna bedriver inte tillsyn över näringsidkare och verksamhetsutövare eftersom det är kommunen tillsammans med polismyndigheten som bedriver den omedelbara tillsynen.

Enligt förslagets 27 § samt 30 § ges länsstyrelserna möjlighet att meddela de förelägganden och förbud, med eller utan vite, som behövs för att denna lag och anslutande föreskrifter ska följas. Varken av förarbetena eller av lagstiftningarna är det tydligt vad som egentligen menas med att länsstyrelserna

har möjlighet att meddela både föreläggande och förbud, med eller utan vite, eller vem sanktionerna ska riktas mot.

Inom alkoholområdet har däremot länsstyrelsens tillsynsroll tydliggjorts något. Där framgår att länsstyrelserna utövar regional tillsyn inom respektive län och ska biträda kommunerna med råd i deras verksamhet. I länsstyrelsernas uppdrag ligger att utöva tillsyn över kommunernas tillämpning av lagens bestämmelser om serveringstillstånd och servering, dvs. kommunernas tillståndsgivning och tillsynsarbete. Den omedelbara tillsynen på det lokala planet över efterlevnaden av bestämmelserna i lagen om servering av spritdrycker, vin och starköl utövas av kommunen och av polismyndigheten.

Länsstyrelsen kan alltså t.ex. göra punktinsatser på serveringsställen för att följa upp kommunernas tillståndsgivning och tillsyn. Till skillnad från den möjlighet till operativ tillsyn som finns inom alkoholområdet så är det inte tydligt om liknande möjlighet finns även inom tobaksområdet. Länsstyrelsernas tillsyn på tobaksområdet består istället av att följa kommunernas verksamhet, ge råd och stöd samt främja samverkan mellan tillsynsmyndigheter och andra.

Då det är ett oklart rättsläge och en omdiskuterad fråga om länsstyrelserna ens har rätt att bedriva någon form av operativ tillsyn på försäljningsställen är det viktigt att det samt övriga tillsynsbefogenheter klargörs. Länsstyrelsernas tillsyn har sedan 2011 utgått från den så kallade SLATT-metoden, där länsstyrelserna fattat beslut gentemot kommunerna och då meddelat kritik, allvarig kritik samt uppmärksammat brister. Ingen länsstyrelse har fattat beslut om andra administrativa sanktioner gentemot en kommun.

Länsstyrelsernas tillsynsansvar över tobaksfria nikotinprodukter behöver konkretiseras på ett sådant sätt att länsstyrelsens roll och tillsynsansvar klargörs huruvida länsstyrelserna ska följa kommunernas verksamhet eller om vi ska ha befogenheter att granska kommunerna och att tillsynsansvaret blir förenlig med de befogenheter som föreslås.

Allmänna synpunkter

Reglerna om tobaksfria nikotinprodukter bör arbetas in i lag om tobak och liknande produkter

När lagen (2017:425) om e-cigarett och påfyllningsbehållare infördes var det flera remissinstanser som ville arbeta in de nya reglerna i den dåvarande tobakslagen (1993:581). Så blev dock inte fallet utan istället skapades en separat lag för e-cigarett och påfyllningsbehållare. Kort därefter slogs de två lagarna trots detta samman till lag om tobak och liknande produkter.

När man nu vill införa regler om den närliggande produktkategorin tobaksfria nikotinprodukter anser Länsstyrelsen i Norrbottens län att det vore bättre och

mer logiskt att arbeta in de nya reglerna i den redan befintliga lagen (lag om tobak och liknande produkter) eftersom det handlar om närliggande produkter. Det skulle även förenkla för både näringsidkare och kommuner om regler gällande tobaksfria nikotinprodukter, tobaksvaror samt elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare fanns samlat i en och samma lagstiftning.

Sekretessbrytande bestämmelser

Om tillståndsplikt införs för tobaksfria nikotinprodukter vill Länsstyrelsen i Norrbottens län belysa att det i samband med att tillståndsplikten infördes för tobaksprodukter saknades sekretessbrytande bestämmelser vilket har medfört negativa konsekvenser vid handläggning och tillsyn som påverkat myndigheter och näringsidkare negativt. Det är av stor vikt att sekretessbrytande bestämmelser införs som möjliggör för kommunen att på eget initiativ inhämta yttranden från Polismyndigheten, Skatteverket och Tullverket i syfte att kontrollera att lämpligheten hos näringsidkaren kvarstår. Risken är annars att den skötsamme innehavaren missgynnas gentemot den misskötsamme. Sekretessbrytande bestämmelser förenklar även för företagare som inte behöver vända sig till andra myndigheter för att begära ut handlingar som sedan skickas vidare till kommunen.

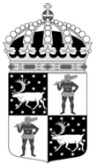
Förvaringsförbud bör införas

I 3 kap 2 § alkohollagen finns bestämmelsen om förvaringsförbud vilket innebär att alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som inte får säljas i en butikslokal inte heller får förvaras i en sådan lokal eller tillhörande utrymmen. Att möjliggöra förvaring av tobaksfria nikotinprodukter trots att man inte har rätt att sälja dem kan gynna brottslig verksamhet och ett förvaringsförbud, likt den bestämmelse som finns i alkohollagen, skulle underlätta möjligheterna att förhindra och komma åt en eventuell illegal handel.

Länsstyrelsen föreslår därför att det införs en bestämmelse om förvaringsförbud, som innebär att produkter som inte får säljas i en lokal inte heller får förvaras där, i syfte att underlätta att komma åt en eventuell illegal handel med nikotinprodukter.

Beslutande

Detta yttrande har beslutats av landshövding Lotta Finstorp med handläggare Sandra Schylander som föredragande. I den slutliga handläggningen har även enhetschef Lina Segerlund medverkat.

Länsstyrelsen
Norrbotten

YTTRANDE

Datum
2021-08-26

Diarienummer
705-6098-2021

5 (5)

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia:

s.fs@regeringskansliet.se